

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4To/2/2021
Identifikačné číslo spisu:	9520100068
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:9520100068.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu v trestnej veci obžalovanej A. P. pre prečin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. júla 2019, na neverejnom zasadnutí konanom 23. augusta 2022 v Bratislave, o odvolaní prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica z 05. novembra 2020, sp. zn. BB-4T/10/2020, takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. a), b), d), ods. 3 Trestného poriadku napadnutý rozsudok z r u š u j e v celom rozsahu.

Podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec v r a c i a súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej tiež „Špecializovaný trestný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 05. novembra 2020, sp. zn. BB-4T/10/2020 obžalovanú A. P. (ďalej tiež „obžalovaná“) podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku oslobodil spod obžaloby prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej tiež „prokurátorka“), č. VII/3 Gv 66/19/1000-12 z 09. apríla 2020, trestne stíhanú pre skutok právne kvalifikovaný ako prečin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. júla 2019, ktorého sa mala dopustiť na tom skutkovom základe, že:

- S. J. v úmysle neoprávnene získať finančné prostriedky z rozpočtu Európskej únie dňa 14. novembra 2017 v obci P. naviedol A. P. na podanie žiadosti o poskytnutie grantu na projekt v rámci programu ERASMUS+, vyplnil a odoslal v jej mene formulár žiadosti o grant vrátane ním vyhotovených plnomocenstiev so sfaľšovanými podpismi od partnerských organizácií FUNDACJA MŁODZI DLA EUROPY, so sídlom Al. Hugona Kollataja 106, Bedzin, Poľsko, The active people, so sídlom 1.

decembrie, bl. 32/a, sc.3, ap.8, Balan, Rumunsko, pre koordinátora A. P., ktorá podľa jeho pokynov vyplnila vo svojom mene a podpísala formuláre pre právny subjekt a finančnú identifikáciu ako prílohy tejto žiadosti, po schválení ktorej A. P. uzavrela ako koordinátor a vedúca neformálnej skupiny Young eco group, so sídlom Vávra Šrobára 6, Ružomberok, za príjemcov dňa 23. januára 2018 v Bratislave s príspevkovou organizáciou IUVENTA- Slovenský inštitút mládeže, Národnou agentúrou programu Európskej únie ERASMUS+ pre oblasť mládeže a športu, Karloveská 64, 8423 58 Bratislava, IČO:00157660, (ďalej len „Národná agentúra“) Zmluvu č.2017-3-SK02-KA105-001620 o poskytnutí grantu na projekt s viacerými príjemcami v rámci programu ERASMUS+ (ďalej len „Zmluva“), a to na projekt „Be eco in cool“, Kľúčová akcia 1: Vzdelávacia mobilita jednotlivcov podľa Prílohy II, so začiatkom projektu 01. februára 2018 a jeho koncom 31. júla 2018, a maximálnou výškou grantu v sume 14.520,- eur, na základe ktorej bola dňa 12. februára 2018 na účet koordinátora projektu A. P. IBAN:R XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX, vedený v R. R., a.s., uhradená platba prvého predfinancovania vo výške 11.616,- eur, a napriek jej povinnostiam vyplývajúcim zo Zmluvy:

čl. I.1.1. Národná agentúra sa rozhodla udeliť grant za podmienok uvedených v Zmluve a jej prílohách na projekt Be eco in cool v rámci programu ERASMUS+, Kľúčová akcia 1: Vzdelávacia mobilita jednotlivcov ako sa popisuje v Prílohe II,

čl. I.1.2. podpisom zmluvy príjemca prijíma grant a súhlasí s realizáciou projektu konajúc na vlastnú zodpovednosť,

čl. I.1.3 Príjemca bude dodržiavať Chartu EDS,

čl. II.2.1. Prílohy I

Príjemcovia:

a) sú spoločne a nerozdielne zodpovední za uskutočnenie akcie v súlade so zmluvou. Ak príjemca nevykoná svoju časť akcie, prechádza zodpovednosť za vykonanie tejto časti na ostatných príjemcov,

b) musia spoločne alebo jednotlivo dodržiavať všetky právne záväzky, ktorými sú viazaní podľa uplatniteľných právnych predpisov EÚ, medzinárodných a národných právnych predpisov,

c) musia prijať primerané vnútorné opatrenia na riadne vykonávanie akcie. Tieto opatrenia musia byť v súlade s podmienkami zmluvy,

čl. II. 2.3. Prílohy I

Koordinátor:

a) musí monitorovať vykonávanie akcie, aby sa zabezpečilo, že akcia sa vykoná v súlade s podmienkami zmluvy,

b) je sprostredkovateľom v prípade každej výmeny informácií medzi príjemcami a Národnej agentúry okrem prípadov, keď sa v zmluve stanovuje inak,

c) musí prijať náležité opatrenia na poskytnutie akejkoľvek finančnej zábezpeky požadovanej podľa zmluvy,

d) musí vyhotoviť žiadosti o platbu v súlade so zmluvou,

e) ak je určený ako príjemca platieb v mene všetkých príjemcov, musí zabezpečiť, aby sa všetky príslušné platby príjemcom poukázali bez zbytočného odkladu,

f) je zodpovedný za poskytnutie všetkých potrebných dokumentov, ktoré sa požadujú na vykonanie kontrol a auditov začatých pred platbou zostatku alebo dokumentov potrebných na hodnotenie, ako sa stanovuje v čl. II.27,

Koordinátor nesmie postúpiť žiadnu časť svojich úloh na ďalších príjemcov alebo na tretiu stranu,

A. P. poskytnuté finančné prostriedky vo výške 1.316,- eur použila na svoju potrebu a sumu 10.300,- eur v období od 12. februára 2018 do 27. apríla 2018 podľa pokynov S. J. mu odovzdala v hotovosti alebo previedla na jeho účet, ktorý ich použil pre vlastnú potrebu, po urgenciách Národnej agentúry S. J. následne v mene A. P. vyhotovil a dňa 07. novembra 2018 odoslal záverečnú správu k projektu vrátane čestného prehlásenia príjemcu, na ktorom sfaľšoval podpis A. P., po jej vyhodnotení Národná agentúra znížila celkovú sumu poskytnutého príspevku na výšku 7.196,51 eur a vyzvala dňa 28. januára 2019 príjemcu na vrátenie sumy 4.419,49 eur, a zároveň oznámila hĺbkovú kontrolu projektu, ku ktorej v mene príjemcu predložil S. J. fiktívne zoznamy účastníkov a účtovné doklady o príprave a

mládežníckych výmenách v dňoch 03. marca 2018 až 04. marca 2018, 26. apríla 2018 až 03. mája 2018, v skutočnosti nerealizovaných, čím porušili § 19 ods. 1, ods. 3 zákona č.523/2004Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyššie uvedené ustanovenia Zmluvy a IUVENTE-Slovenský inštitút mládeže, Karloveská 64, Bratislava, spôsobili škodu vo výške 11.616,-eur,

pretože skutok nie je trestným činom.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podala prokurátorka v zákonnej lehote odvolanie pre nesprávnosť výroku o oslobodení obžalovanej spod obžaloby v jej neprospech, ako aj proti postupu, ktorý tomuto výroku predchádzal.

Prokurátorka úvodom v písomných dôvodoch svojho odvolania uviedla, že s odôvodnením súdu prvého stupňa sa nestotožňuje. Poukázala na to, že dokazovanie vykonané na hlavnom pojednávaní sa nijako nezmenilo, ale potvrdilo skutkový stav v uvedenej trestnej veci zistený už počas prípravného konania. Prokurátorka zastáva názor, že iniciátorom na podanie žiadosti o poskytnutie grantu a uzavretie zmluvy bol S. J. (v súčasnosti právoplatne v tejto veci odsúdený), ktorý v tomto smere aj vykonal niektoré úkony a aj prevzal od obžalovanej finančné prostriedky zaslané poskytovateľom na jej účet. Za uvedené konanie bol S. J. odsúdený trestným rozkazom samosudcu Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 27. apríla 2020, sp. zn. BB-4T/10/2020, právoplatným 26. mája 2020, ktoré bolo právne kvalifikované ako prečin poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev formou organizátorstva podľa § 21 ods. 1 písm. a) k § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. júla 2019. Ďalej prokurátorka uviedla, že z dokazovania je zrejmé, že obžalovaná vedela, že S. J. nemôže vo svojom mene podať žiadosť, keďže jej to sám povedal, súhlasila (za províziu), že žiadosť o poskytnutie grantu bude podaná v jej mene, predložila mu za tým účelom osobné údaje, sama vyplnila a podpísala formuláre pre právny subjekt a finančnú identifikáciu, ktoré tvorili prílohy žiadosti. Obžalovanej bolo poštou následne doručené oznámenie poskytovateľa o podporení jej projektu z 18. decembra 2017 spoločne so zmluvou o poskytnutí grantu, ktorú podpísala a zaslala na adresu Národnej agentúry Erasmus+. Prokurátorka ďalej uviedla, že zmluvu č. 2017-3-SK02-KA105-001620 o poskytnutí grantu na projekt Be eco in cool v mene Young eco group, Neformálnej skupiny, ako koordinátora a ostatných príjemcov podpísala obžalovaná ako vedúca Neformálnej skupiny, čo je zrejmé zo samotnej zmluvy. Túto skutočnosť potvrdila obžalovaná, ako aj svedok S. J. aj počas hlavného pojednávania. Z dokazovania, podľa názoru prokurátorky, jednoznačne vyplýva, že obžalovaná ako vedúca neformálnej skupiny Young eco group, koordinátora projektu, v mene príjemcov sa zaviazala plniť zmluvne stanovené podmienky a použiť finančné prostriedky zaslané na jej účet na stanovený projekt. Predmetná zmluva nestanovuje povinnosti a nezaväzuje S. J., jeho meno sa v nej nenachádza, ale jednoznačne zaväzuje v mene príjemcu obžalovanú, ktorá ju uzavrela. Prokurátorka vyjadrila presvedčenie, že obžalovaná bola povinná splniť podmienky vyplývajúce z predmetnej zmluvy, vrátane jej príloh ako neoddeliteľných súčastí zmluvy. Nie je pritom podstatné, či niektoré prílohy boli doručené elektronicky na e-mailovú adresu, ktorú podľa výpovede obžalovaná nepoužívala, pretože túto adresu na účel komunikácie s poskytovateľom grantu jej vytvoril S. J., o čom ju informoval. Sama túto adresu ako svoj súkromný e-mail vyplnila aj do dokladu právny subjekt, zaslaného poskytovateľovi spoločne so žiadosťou a v sprievodnom liste zaslanom spoločne so zmluvou na podpis obžalovanej poštou. Obžalovaná bola upozornená na prílohy tejto zmluvy, ktoré boli zaslané na túto e-mailovú adresu.

Obranu obžalovanej, ktorá spočíva v nečítaní zmluvy a ďalších listín, ktoré podpísala, považuje prokurátorka na rozdiel od samosudcu súdu prvého stupňa za irelevantnú. Zmysel konštatácie samosudcu o formálnom podpise zmluvy obžalovanou podľa názoru prokurátorky nezodpovedá ustanoveniu § 37 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka. Z vykonaného dokazovania predsa vyplývalo, že predmetnú zmluvu o poskytnutí grantu obžalovaná podpísala dobrovoľne, vážne, slobodne a ako osoba spôsobilá na právne úkony. Sama o jej uzavretie poskytovateľa požiadala a na jej základe prijala poskytnuté finančné prostriedky na svoj účet, ktorý uviedla v dokladoch, čím sa zároveň zaviazala plniť obsah, a teda povinnosti vyplývajúce z tohto právneho úkonu. Skutočnosť, že bola na takého konanie navedená inou osobou, ju nezabavuje trestnoprávnej zodpovednosti. Podľa názoru prokurátorky, v

pripade akceptácie takejto obrany prijímateľov nenávratných finančných príspevkov, ako relevantnej obhajoby (o podpise listín bez prečítania ich obsahu), by bol popretý zmysel týchto právnych úkonov tak, ako sú upravené v Občianskom zákonníku, alebo aj v iných právnych predpisoch.

Prokurátorka vyjadrila presvedčenie, že obžalovaná od počiatku (od kedy súhlasila s návrhom S. J.) uvádzala poskytovateľa príspevku do omylu už vyplnením dokladov k žiadosti, pretože vedela, že žiadny projekt ona vykonávať nebude, nebude žiadny koordinátor a ani iný účastník projektu. Už predložením týchto dokladov (vyplnených ňou osobne, ako aj S. J.) a následným podpisom zmluvy, predložila falšované doklady, ako aj nesprávne doklady. Rovnako podľa názoru prokurátorky je zrejmé, že prostriedky poskytnuté na účel projektu v zmysle tejto zmluvy, ktorú podpísala, a ktoré prišli na jej účet, zaslala súkromnej osobe S. J. na základe jeho žiadosti, a to bez akejkoľvek ich kontroly, bez akéhokoľvek ďalšieho informovania sa o jeho postupe a použití týchto finančných prostriedkov, pričom v istej časti si ponechala ako províziu, čím umožnila spreneveru týchto prostriedkov v zmysle uvedenej skutkovej podstaty. Až keď poškodený začal riešiť vrátenie finančných prostriedkov s obžalovanou, tak až vtedy obžalovaná začala opäť komunikovať aj s S. J.. Ku konštatácii samosudcu o splácaní poskytnutého príspevku obžalovanou, prokurátorka sa vyjadrila, že z vykonaného dokazovania je zrejmé, že obžalovaná príspevok spláca z prostriedkov poskytnutých S. J., ktorý jej spláca vyššiu čiastku.

Na základe vyššie uvedeného zastáva prokurátorka názor, že v konaní obžalovanej je jednoznačne preukázané naplnenie znakov skutkovej podstaty prečinu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. júla 2019. Súčasne uviedla, že v kontexte napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa sa javí sporným trestný rozkaz z 27. apríla 2020, sp. zn. BB-4T/10/2020, ktorým bol S. J. uznaný za vinného z prečinu poškodzovania finančných záujmov Európskej spoločnosti podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. júla 2019 spáchaného formou organizátorstva podľa § 21 ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. júla 2019. Organizátorstvo ako forma účasti na trestnom čine je možné v štádiu dokonaného trestného činu, alebo v štádiu pokusu úmyselného trestného činu. Ak však samosudca rozhodol, že konanie A. P. nie je trestným činom, nie je zrejmé, ako môže byť konanie S. J., za ktoré bol právoplatne odsúdený, kvalifikované ako forma účasti na trestnom čine, ktorý spočíval v uvedenom konaní obžalovanej A. P..

Ďalej prokurátorka namietla postup súdu prvého stupňa, ktorý poškodeného nepripustil do trestného konania s nárokom na náhradu škody, s poukazom na jeho charakter verejnoprávneho nároku na vrátenie poskytnutého nenávratného finančného príspevku, ktorý sa riadi príslušnými správnymi predpismi a samotnou zmluvou. S týmto právnym názorom sa však prokurátorka nestotožňuje. V tejto súvislosti poukázala na článok II. 18.1 zmluvy o poskytnutí grantu na projekt Be eco in cool v rámci programu ERASMUS+, podľa ktorého sa táto zmluva riadi vnútroštátnym právnym poriadkom Slovenskej republiky. Na rozdiel od samosudcu, prokurátorka zastáva názor, že vzťah medzi poskytovateľom a žiadateľom má verejnoprávny charakter iba do okamihu uzavretia zmluvy, na podklade ktorej sa poskytuje príspevok. Okamihom uzavretia tejto zmluvy o poskytnutí grantu nadobudol vzťah medzi poskytovateľom a príjemcom súkromnoprávny charakter a prípadné nároky z neho je možné uplatňovať v civilnom konaní, a nie prostredníctvom správneho súdnictva. V tejto súvislosti prokurátorka poukázala na viaceré rozhodnutia, ktoré rovnakým spôsobom ustávajú charakter právnych vzťahov vznikajúcich pri poskytovaní nenávratných finančných prostriedkov z Európskej únie. Taktiež poukázala na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 01. apríla 2015, sp. zn. II.ÚS/219/2015, v ktorom je rovnako konštatované, že vzťah z titulu pridelenia nenávratného finančného príspevku je vzťahom verejnoprávnym len do momentu uzavretia zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, pričom okamihom uzavretia zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku nadobúda vzťah medzi jej účastníkmi súkromnoprávny charakter. Je toho názoru, že súd prvého stupňa postupoval v rozpore s Trestným poriadkom, keď nepripustil poškodeného do trestného konania s jeho nárokom na náhradu škody.

Prokurátorka z vyššie uvedených dôvodov navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 321 písm. a), b), c), d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na

nové prerokovanie a rozhodnutie.

K odvolaniu prokurátorky sa písomne vyjadrila obžalovaná prostredníctvom svojho obhajcu. Vo svojom stanovisku vyjadrila presvedčenie o správnosti a zákonnosti rozsudku súdu prvého stupňa. Podľa jej názoru, súd prvého stupňa sa dostatočne vysporiadal so všetkými skutočnosťami dôležitými pre rozhodnutie o obžalobe, správne vyhodnotil výsledky dokazovania a dospel k správne záveru, že jej konanie nie je trestným činom, keďže nie je naplnená objektívna, ani subjektívna stránka trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie, čo aj náležite odôvodnil. V dôvodoch odvolania, podľa názoru obžalovanej, neuvádza žiadne dôvody, ktoré by mohli spochybniť správnosť oslobodzujúceho výroku rozsudku, a ktoré by preukazovali jej vinu. V priebehu konania bolo preukázané, že nespáchala trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie, keďže nie sú naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu. V konaní nebolo preukázané, že by bola u konajúcej osoby prítomná vedomostná zložka subjektívnej stránky trestného činu, teda by musela vedieť, že koná nejakým zo spôsobov uvedených v ustanovení § 261 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona a táto vedomostná zložka sa zároveň musí vzťahovať aj na následok, teda na umožnenie spôsobenia sprenevery alebo protiprávneho zadržania prostriedkov z uvedeného rozpočtu. Podľa obžaloby mala obžalovaná spáchať predmetný prečin tým, že predložila falšované doklady a použila prostriedky zo všeobecného rozpočtu Európskej únie na iný účel, ako boli pôvodne určené, a tým umožnila spôsobenie sprenevery týchto prostriedkov. Ďalej uviedla, že v priebehu konania nebolo zistené, že by predložila akýkoľvek falšovaný doklad, čo správne vyhodnotil súd prvého stupňa. Prišla do kontaktu s formulármi právny subjekt a finančná identifikácia, ktoré aj podpísala. Taktiež podpísala zmluvu o poskytnutí grantu. Tieto dokumenty neboli falšované, pri ich podpisovaní nemala obžalovaná vedomosť o tom, že projekt by sa nemal uskutočniť, podpisovala ich v dobrej viere, že sa uskutoční. Obžalovaná zastáva názor, že v tejto časti nie je naplnená ani objektívna, ani subjektívna stránka trestného činu. Skutočnosť, že obžalovaná vedela, že S. J. nemôže vo svojom mene podať žiadosť o poskytnutie grantu, ešte neznamená, že sa takýmto konaním dopustila trestného činu alebo že by to zakladalo subjektívnu stránku trestného činu. Obžalovaná na hlavnom pojednávaní 30. septembra 2020 vypovedala, že S. J. jej povedal, že robí viac projektov, a že nemôže byť vo viacerých projektoch naraz. To však samo osebe nepotvrďuje, že obžalovaná mala vedomosť o úmysle S. J. projekt nerealizovať a získané peniaze si nechať pre svoje potreby. Ani skutočnosť, že žiadosť bola podaná v mene obžalovanej, nespôsobuje trestnosť jej konania.

Obžalovaná ďalej uviedla, že v priebehu konania bolo dokázané, že nikdy nebola oboznámená s akýmkoľvek dokumentom, ktorý by ju mal informovať o tom, že z poskytnutého grantu si nemôže ponechať nejaké peniaze ako odmenu za zastrešenie grantu. Z dokazovania vyplynulo, že bola oboznámená len so zmluvou o poskytnutí grantu, ktorú 28. decembra 2017 podpísala a poslala Iuvente. V liste z 18. decembra 2017, ktorým jej Iuventa oznámila poskytnutie grantu, a ku ktorému bola priložená zmluva o poskytnutí grantu sa uvádza, že prílohy I až VI jej budú doručené na e-mail, ktorý bol uvedený v žiadosti o poskytnutí grantu najneskôr do 15. januára 2018, čo bol e-mail a@b.c, ako to vyplýva aj z otázky vyšetrovateľa položenej pri jej výsluchu 02. októbra 2019. V priebehu konania bolo preukázané, že obžalovaná s týmto e-mailom nepracovala a ani k nemu nemala prístupové heslo. Len raz jej ho S. J. poskytol, no ona si ho nezapísala. Opätovne si ho pýtala až vtedy, keď zo strany Iuventy bol projekt podrobený hĺbkovej kontrole. Len vtedy zistila, že S. J. cez tento e-mail komunikoval v jej mene. O tom, že k e-mailu nemala prístup, nehovorila len v priebehu trestného konania, ale aj v kontakte so zamestnancami Iuventy, čo potvrdili svedkovia A. L. a Z. H.. Nejde teda o vymyslenú obranu v rámci trestného konania, ale o tejto skutočnosti hovorila od okamihu, keď zistila, že s realizáciou projektu sú nejaké problémy. Potvrdil to aj sám S. J., keď uviedol, že túto e-mailovú adresu vytvoril on a iba on cez ňu komunikoval s Iuventou.

Súčasne obžalovaná nemala odkiaľ vedieť, že si z grantu nemôže ponechať žiadnu časť za to, že podala žiadosť vo svojom mene. Ako uviedla na hlavnom pojednávaní 30. septembra 2020, nikdy predtým podobnú žiadosť nepodávala a s grantmi nemala nijaké skúsenosti. Zo strany prokuratúry nebol produkován nijaký dôkaz, ktorý by toto tvrdenie vyvracal. Ani zamestnanci Iuventy neuviedli, že by s obžalovanou mali v minulosti nejaké problémy. Časť poskytnutých peňazí si obžalovaná ponechala v

dobrej viere, že jej tieto peniaze patria za podanie žiadosti o poskytnutie grantu tak, ako jej to prezentoval S. J.. Medzi rodinou obžalovanej a S. J. bola veľká dôvera a ani jej otec, ktorý ho poznal dlhé roky, nevidel nijaký problém v tom, že by mal podať žiadosť o grant v rámci projektu, ktorý bude realizovať S. J.. O to viac nemohla mať takýto problém obžalovaná. S. J. síce priznal finančné problémy v čase podania žiadosti o grant, ale vyjadril sa, že o nich obžalovanej nehovoril. Obžalovaná nemala vedomosti o jeho prípadných problémoch so zákonom, nemala dôvod mu nedôverovať v tom, že si časť peňazí z grantu môže nechať pre svoje účely, a to navyše v prípade, keď jej spomínal, že už nejaké projekty robil. Bola presvedčená o tom, že sa v tejto oblasti vyzná. Tým je vylúčený úmysel spáchať trestný čin uvedený v ustanovení § 261 Trestného zákona.

Tvrdenie obžalovanej, že nemala žiaden úmysel spáchať trestný čin, okrem S. J., potvrdila aj svedkyňa A. L., ktorá na hlavnom pojednávaní 30. septembra 2020 uviedla, že ona po oboznámení sa s problémami zistenými pri kontrole projektu: „nevedela, o čo ide, nemala ani páru o tom, na čo sa jej pýtam.“. Pokiaľ by obžalovaná spáchala úmyselný trestný čin, nebola by takto na svedkyňu L. pôsobila. Po zistení, aký problém nastal, obžalovaná hneď spolupracovala. Z úst tejto svedkyne zaznelo možno najlepšie zhodnotenie toho, aký bol vnútorný postoj obžalovanej k celej situácii: „Pokiaľ sa mám vyjadriť k tomu, aký som mala pocit, keď som začala komunikovať s pani P., tak uvádzam, že som mala taký pocit, že ide o osobu, ktorá nechceným spôsobom sa niekde namočila a ani o tom nevie.“.

Pokiaľ sa v obžalobe uvádzajú povinnosti, ktoré mal koordinátor splniť a ktoré boli podľa obžaloby porušené, treba si uvedomiť, že koordinátorom bola celá neformálna skupina, ako to vyplýva zo znenia zmluvy. Podľa obžaloby koordinátor nesmel postúpiť žiadnu časť svojich úloh na inú osobu, k čomu však nedošlo, keďže koordinátor (neformálne skupina) si v rámci tejto skupiny mohol rozdeliť úlohy tak, že jeden človek projekt zastreší a druhý urobí všetky ostatné činnosti. Obžalovaná dôverovala S. J., že projekt bude riadne pripravený a realizovaný. S týmito povinnosťami, ktoré vyplývajú z príloh zmluvy, nebola obžalovaná nikdy oboznámená. Je preto nesprávny názor prokurátorky, že podpisom zmluvy vzala na seba povinnosti, keďže nebola zmluvnou stranou tejto zmluvy, iba zmluvnú stranu pri podpise zastupovala. Obžalovaná svoju obhajobu nepostavila na tvrdení, že si zmluvu pred podpisom riadne neprečítala. Je síce pravda, že zmluvu podrobne nečítala, ale dôvody na jej oslobodenie spod obžaloby sú úplne iné. Obžalovaná neporušila nijakú povinnosť zo zmluvy, keďže z nej mali vzniknúť povinnosti neformálnej skupine, nie obžalovanej ako fyzickej osobe. Pri podpise zmluvy si bola vedomá toho, že iný člen tejto skupiny povinnosti zo zmluvy splní. S povinnosťami podľa príloh k zmluve navyše nebola nikdy oboznámená, a preto ich prípadné porušenie nemôže mať žiadne trestnoprávne následky. Bola v tom, že koná v dobrej viere, že projekt bude realizovaný, a že časť poskytnutých peňazí si môže ponechať.

Pokiaľ prokurátorka spomína splácanie poskytnutého príspevku, je potrebné podotknúť, že to nepotvrdzuje jej vedomosť o spáchaní trestného činu. Peniaze vracia z dôvodu, že jej boli poskytnuté na základe neplatného právneho úkonu, a teda ide o bezdôvodné obohatenie, ktoré je povinná vydať, keďže na jej účet boli poskytnuté peniaze zo strany Iuventy. Tým však ešte nepriznala spáchanie trestného činu. Svoju povinnosť voči Iuvente riadne plní na základe dohody o splnení dlhu v splátkach vo výške 200,- eur mesačne, avšak nejde o plnenie náhrady škody spôsobenej trestným činom. Aj tu sa ukazuje, že zo strany prokuratúry nedošlo k rozlíšeniu medzi súkromnoprávnou a trestnoprávnou rovinou prípadu.

Prokurátorka sa k vyjadreniu obžalovanej k jej odvolaniu do konania nariadeného verejného zasadnutia najvyššieho súdu, písomne bližšie nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) preskúmal na podklade odvolania prokurátorky, ktoré podala ako oprávnená osoba podľa § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, včas podľa § 309 ods. 1 Trestného poriadku, v súlade s § 317 ods. 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého výrokov rozsudku, proti ktorým podala odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo a zistil, že odvolanie prokurátorky je dôvodné.

Po splnení prieskumnej povinnosti najvyšší súd zistil, že napadnutý rozsudok vo výroku o oslobodení obžalovanej spod obžaloby prokurátorky je chybný pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutému výroku rozsudku predchádzali, tiež preto, že súd prvého stupňa sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie a napadnutým rozsudkom boli porušené ustanovenia Trestného zákona (§ 321 ods. 1 písm. a), b), d) Trestného poriadku).

Pokiaľ ide o správnosť postupu súdu prvého stupňa, ktorý predchádzal vydaniu odvolaním napadnutému rozsudku, najvyšší súd zo spisového materiálu zistil v postupe prvostupňového súdu chyby podstatného charakteru, ktoré predchádzali napadnutému výroku rozsudku. Súd prvého stupňa nepostupoval správne, keď v zmysle § 256 ods. 3 Trestného poriadku nepripustil spoločnosť IUVENTA- Slovenský inštitút mládeže so sídlom Karloveská 64, Bratislava (ďalej tiež „spoločnosť IUVENTA“) ako poškodený subjekt na hlavné pojednávanie a v tomto smere dospel k záveru, že súd prvého stupňa týmto postupom porušil ustanovenie § 46 ods. 3 Trestného poriadku.

Poškodená spoločnosť IUVENTA vyčíslila náhradu škodu vo výške 11.616,- eur, ktorá predstavuje výšku vylákaného finančného príspevku, ako preddavku rovnajúcemu sa 80 % udeleného grantu vo výške 14.520,- eur z programu EÚ Erasmus+. Nárok tejto poškodenej spoločnosti bol riadne uplatnený pred skončením vyšetrovania v predmetnej trestnej veci v rámci tzv. adhézneho konania a tento nárok bol následne splnomocnencom poškodenej spoločnosti IUVENTA prednesený na hlavnom pojednávaní.

Škodou sa podľa § 124 ods. 1 Trestného zákona rozumie ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou na účel Trestného zákona sa rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

Podľa § 46 ods. 1, veta prvá Trestného poriadku poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody.

V zmysle ustanovenia § 46 ods. 3 Trestného poriadku poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

Pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody v adhéznom konaní je nutné rešpektovať hmotnoprávne ustanovenia osobitných predpisov, na ktorých je uplatnený nárok založený a ktorými sa tiež aj riadi. Tieto predpisy špecificky upravujú vznik nároku na náhradu škody, jeho obsah a rozsah, spôsob náhrady.

Pokiaľ ide o vyriešenie právnej otázky, či vzťah medzi poskytovateľom a žiadateľom grantu má verejnoprávny alebo súkromnoprávny charakter, najvyšší súd v predmetnej trestnej veci zastáva názor, že vzťah medzi poskytovateľom a žiadateľom grantu má verejnoprávny charakter iba do okamihu uzavretia zmluvy, podľa ktorej sa poskytuje žiadateľovi príspevok, pričom táto zmluva má v zmysle ustanovenia § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka charakter súkromnoprávnej zmluvy. Najvyšší súd v tejto trestnej veci zastáva názor, že okamihom uzavretia zmluvy o poskytnutí grantu nadobudol vzťah medzi poskytovateľom a príjemcom súkromnoprávny charakter a prípadné nároky z neho je možné uplatňovať v civilnom konaní, a nie prostredníctvom správneho súdnictva (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2To/2/2019, sp. zn. 3Sžf/118/2013, ako aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II.ÚS/219/2015).

Najvyšší súd po splnení prieskumnej povinnosti v predmetnej trestnej veci ďalej konštatuje, že súd prvého stupňa v posudzovanej veci, keď obžalovanú A. P. spod obžaloby oslobodil, postupoval nesprávne a v odôvodnení napadnutého rozsudku sa nevyrovnal náležite podľa § 168 ods. 1 Trestného

poriadku so všetkými okolnosťami rozhodnými pre správne posúdenie predmetnej veci a vykonané dôkazy vyhodnotil vecne nesprávne, v rozpore s ustanovením § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Hodnotenie vykonaných dôkazov v trestnom konaní upravuje ustanovenie § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Podľa tohto ustanovenia orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán. Zákon pritom neustanovuje nijaké pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti, ani váhu jednotlivých dôkazov. Voľné hodnotenie dôkazov je dôsledkom zložitej duševnej činnosti a vytvára sa logickým úsudkom. Orgány činné v trestnom konaní a súd musia vo svojom rozhodnutí zdôvodniť svoje vnútorné presvedčenie. Vnútorné presvedčenie je odôvodnené objektívnymi skutočnosťami a je ich logickým dôsledkom. Možno preto teda preskúmať, či postup pri vytváraní vnútorného presvedčenia bol správny a či vnútorné presvedčenie je dôvodné.

K otázke hodnotenia dôkazov treba dodať, že podľa ustálenej súdnej praxe výrok o vine sa môže zakladať len na dôkazoch, ktoré celkom vylučujú pochybnosť, že sa stal skutok. Náležité zistenie skutkového stavu vyžaduje, aby každá okolnosť dôležitá pre rozhodnutie bola spoľahlivo preukázaná tak, aby nemohla vzbudzovať akúkoľvek pochybnosť. Za náležité zistenie skutkového stavu veci preto nemožno považovať len zistenie o pravdepodobnosti dokazovanej skutočnosti, keď výsledky dokazovania síce pripúšťajú možnosť záveru, že existuje, avšak na druhej strane nevylučujú možnosť iného alebo celkom opačného záveru.

Primárne treba konštatovať, že súd prvého stupňa kontradiktórnym spôsobom vykonal všetky potrebné dôkazy v rozsahu nevyhnutnom na objasnenie skutkového stavu veci. Svoje skutkové zistenia správne oprel o výpoveď obžalovanej, výpovede svedkov S. J., Z. H., A. L., o prečítanú výpoveď Mgr. J. F. z prípravného konania a oboznámil sa s relevantnými listinnými dôkazmi. Súd prvého stupňa takto v predmetnej trestnej veci síce náležite zistil skutkový stav veci, avšak dospel k nepravým právnym záverom, keď obžalovanú podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku spod obžaloby oslobodil.

Obžalovanej sa kladie za vinu, že predložila falšované doklady a použila prostriedky zo všeobecného rozpočtu Európskej únie na iný účel, ako boli pôvodne určené a tým umožnila spôsobenie sprenevery prostriedkov uvedeného rozpočtu, a spôsobila týmto činom väčšiu škodu. Je tiež potrebné zdôrazniť, že ustanovenia o poškodzovaní finančných záujmov Európskych spoločenstiev ochraňujú finančné záujmy Európskej únie predovšetkým na území nášho štátu a majú pôsobiť preventívne predovšetkým proti poškodzovaniu všetkých fondov, ktoré sú Slovenskej republike poskytované v súvislosti s jej vstupom do Európskej únie. Objektívnou stránkou predmetného trestného činu je konanie páchatel'a spočívajúce v machináciách uvedených v ustanovení § 261 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. júla 2019. Objektom tohto trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie sú uvedené finančné záujmy Európskej únie. Zároveň sa vyžaduje vznik škodlivého následku, to je umožnenie sprenevery alebo protiprávneho zadržania uvedených prostriedkov. Pokiaľ ide o subjektívnu stránku predmetného trestného činu, tak ide o úmyselný trestný čin.

Pokiaľ ide o posúdenie konania obžalovanej A. P., z vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní bolo zistené, že táto si bola vedomá, že S. J. nemôže vo svojom mene podať žiadosť o poskytnutie grantu. Túto skutočnosť jej oznámil práve S. J., pričom sama súhlasila s poskytnutím provízie, ako aj, že žiadosť o poskytnutie grantu bude podaná v jej mene. Za tým účelom mu predložila osobné údaje, sama vyplnila a podpísala formuláre pre právny subjekt a finančnú identifikáciu, ktoré tvorili prílohy žiadosti. Obžalovanej bolo následne doručené oznámenie poskytovateľa o podporení projektu z 18. decembra 2017 spoločne so zmluvou o poskytnutí grantu, ktorú podpísala a zaslala na adresu Národnej agentúry Erasmus+. Podpisom zmluvy o poskytnutí grantu si bola vedomá, že ide o simulovaný právny úkon. Išlo de facto o nepravdivý právny úkon podpísaný za iným účelom, než o aký malo podľa zmluvy o poskytnutí grantu ísť.

Z výsledkov dokazovania je zrejmé, že obžalovaná podpísala zmluvu č. 2017-3-SK02-KA105-001620 o

poskytnutí grantu na projekt Be eco in cool v mene Young eco group, Neformálnej skupiny, ako koordinátora, ako vedúca neformálnej skupiny. Túto skutočnosť potvrdili obžalovaná a aj svedok S. J.. Podpísaním zmluvy sa v mene príjemcov zaviazala plniť zmluvne stanovené podmienky a použiť finančné prostriedky zaslané na jej účet na stanovený projekt.

Je teda zrejmé, že obžalovaná od počiatku uvádzala poskytovateľa príspevku do omylu už i vyplnením dokladov k žiadosti, pretože mala vedomosť o tom, že žiadny projekt ona vykonávať nebude, nebude žiadny koordinátor a ani iný účastník projektu. Predložením týchto dokladov a následným podpisom zmluvy, predložila poskytovateľovi falšované, ako aj nesprávne doklady.

Poskytnuté finančné prostriedky vo výške 1.316,- eur použila obžalovaná na svoju potrebu a sumu 10.300,- eur v období od 12. februára 2018 do 27. apríla 2018 podľa pokynov S. J. odovzdala v hotovosti, alebo previedla na účet S. J., ktorý ich použil pre vlastnú potrebu, čím fakticky umožnila spreneveru týchto finančných prostriedkov. Po urgenciách Národnej agentúry S. J. následne v mene obžalovanej vyhotovil a dňa 7. novembra 2018 odoslal záverečnú správu k projektu, vrátane čestného prehlásenia príjemcu, na ktorom sfaľšoval podpis obžalovanej.

Najvyšší súd z vyššie uvedených dôvodov konštatuje, že záver súdu prvého stupňa o oslobodení obžalovanej A. P. spod obžaloby podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku nie je vecne správny a zákonný.

Úlohou súdu prvého stupňa preto bude s preukázanými skutkovými okolnosťami a relevantnými námietkami prokurátorky dôsledne sa vysporiadať a opätovne vo veci rozhodnúť.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.